

EDITORIAL

Cercles. Revista d'Història Cultural 18/2015: 7-8

ISSN: 1139-0158

MIGRACIONS, CANVI CULTURAL I CIUTADANIA A CATALUNYA (1920-1980)

GEHCI

Universitat de Barcelona

En la construcció de les societats contemporànies, la mobilitat de la població ha estat, i és, un element fonamental. Sigui en forma de migracions del camp a la ciutat, o d'unes regions a d'altres, o bé per motius socioeconòmics, militars o polítics, la mobilitat és una constant que ha anat modelant les estructures socials i culturals de les nostres societats. En el cas de la construcció de la Catalunya contemporània, tothom entén que és imprescindible tenir en compte aquesta temàtica en qualsevol anàlisi que pretengui oferir una explicació global de la seva evolució recent.

Certament, són moltes les perspectives per aproximar-s'hi, des de l'anàlisi demogràfica, les seves implicacions en la definició de l'estructura laboral o econòmica, i també en relació amb les definicions d'identitats i les dinàmiques culturals. La bibliografia centrada en el cas català està farcida d'informes i opinions al llarg de tot el segle XX, encara que en molts casos amb poca fonamentació empírica. Des dels estudis històrics, fa anys Josep Termes va fer una aportació panoràmica que permetia centrar la qüestió, però que ha tingut pocs continuadors des de l'anàlisi dels aspectes culturals i polítics de la immigració a Catalunya. Felicitment, l'any passat Andreu Domingo va publicar *Catalunya al mirall de la immigració. Demografia i identitat nacional* (L'Avenç), una interessant mirada que analitza els discursos que la societat catalana ha anat generant sobre la immigració.

En aquest context de preocupacions, el novembre de 2013 el GEHCI va convocar un seminari per analitzar les interrelacions entre les migracions, el canvi cultural i la noció de ciutadania. Acotàvem així la qüestió a tractar, centrada en el cas de Catalunya, i en una cronologia, 1920-1980, pensada per a analitzar les dues grans onades immigratòries protagonitzades per població espanyola, deixant volgutament de banda el fenomen de l'anomenada nova immigració. Els paràmetres temàtics i cronològics ens van dur a analitzar diverses qüestions, com la rellevància del fet immigratori en l'organització del moviment obrer català, i més específicament en el món anarquista (José Luis Oyón); a estudiar la influència del debat sobre la immigració en el món polític i institucional de la Segona República (Albert Balcells), així com l'impacte que va tenir en els referents de la literatura catalana (Maria Dasca). D'altra banda, situats en les dècades de 1960 i 1970, ens vam aproximar als discursos de diversos sectors de l'antifranquisme, analitzant conceptes com integració o assimilació, a més de considerar tant la integració social com l'adaptació cultural (Clara Parramon). Finalment, vam voler afegir algunes propostes comparatives amb altres models i perspectives, raó per la qual es va estudiar el cas de Mallorca (Antoni Marimon), amb xifres espectaculars, i el del País Basc (Xabier Aierdi). Finalment, paga la pena remarcar la voluntat de fer un plantejament pluridisciplinari per abordar una temàtica tan complexa, motiu pel qual les ponències presentades tenien orígens metodològics situats en la història, la sociologia, l'antropologia, la filologia i l'urbanisme, mostra evident de la necessitat de propostes obertes a tota mena de perspectives.

Aquest número de *Cercles. Revista d'Història Cultural* és, doncs, el fruit fonamental d'aquelles jornades, i incorpora també recerques de joves investigadors que s'aproximen a diferents aspectes de la història i també a personatges cabdals com Joan Maragall o Manuel Vázquez Montalbán, tractats aquí des de visions fins ara inèdites.